

Po zatrdilu starih ljudi se je kraj prvotno imenoval Brežce, ker je prvotno naselje ležalo na bregu, dočim jebiladolina še vsa pokrita z gozdom.

Votna c. sv. Vida, podružnica mošenjske župnije. L.1800 je mošenjski župnik Ažbe sezidal Marijino kapelico - začetek r marske poti. L.1814 je daroval kapelici slike M. pomočnice L. Tayer in poslikal notranjščino kapelice. Čačrt za novo c. je napravil stavbenik Albert Mikovicz iz Graza. Notranja oprema je delo Ivana Vurnika iz Radovljice, nekaj oltarnih slik je Groharjevih. Kapela M.B. so pustili nedotaknjeno, le pridali so ji kupolo. Slike: oltar z Tayerjevo sliko na naslovni str.

stara c. na Brezjah str.252

notranjščine romarske c. z gl. oltarjem, str.252

str. oltar.

Folged na Brezje

Glavni vhod v c.str.253

Kapelica M.P. "

Il.Slov.1928, l.Iv, št.32.

Slika keliha, ki ga je daroval c. Jos. Naglič, naredil kregar v Lj.

Il.Slov.1931, L.VII, št.35, str.279.

Slika zunanjščine c. zgod. Fran. reda pri nas glej pod Ljubljana - franč.

Il. Slov. 1926, št. 36, ř. 60

sam.

O stari cerkvi nobenega točnejšega popisa. Ali kod kakšen načrt stare cerkve?

Najstarejša poročila o stari cerkvi v vizitacijah 17.stol. Gotovo bila še srednjeveškega izvora, morda še predgotovskega. Patrocinij kaže na starost verjetno 13.stol. (sv.Vid!). V tem primeru bi šlo za podeželsko cerkvico s podolžno ladjo in s polkrožno apsido - prim. cerkev sv. Marka v Vrbi. Ladja imela lesen, raven in najbrž poslikan strop. Zvonika morda spočetka sploh ni bilo. Če bila prvotna cerkev še romanskega izvora, ji je gotika prizidala nov prezb., ki bil 3strano zaključen in obokan z rebrasimi oboki. Iz vizitaci namreč vemo, da je imela cerkev 3 okna v zaključnih stenah prezb. in eno okno v južni steni ladje. Četrto okno v prezb., v njegovi južni steni in drugo okno v ladji je odprlo šele 17.stol. Verjetno že v srednjem veku, prav gotovo pa v 17.stol. postavili pred fasado lopo, v kateri omenja vizitacija generalnega vikarja Filipa Trpina iz 1.1668 zidano prižnico. Sicer bila notranja oprema zelo revna, niti kropilnika ni bilo ob vratih. V cerkvi stale en sam oltar, ki 1.1631 niti antependija ni imel. Vizitacija iz 1668 omenja, da je bila cerkev posvečena, ker se v njej obhajali spomin posvetitve, v eliki oltar sam pa ni bil posvečen. Oltarna miza na kateri je bila zidana, najbrž še gotiska, na njej so stali 4 svečniki. Olt.nastavka ni bilo, pač pa je bila na steni za oltarjem podoba, verjetno kip sv. Vida. Do 1.1631 je stal neki oltar tudi zunaj cerkve, ki ga je vizitator, škof Rainald Scarliche ukazal podreti. in njegovo kamenje zložiti na zid okoli cerkve.

Okoli 1771 ali 72 so cerkveni ladji na sev.strani prizidali kapelo sv. Antona Pušč. v njenem oltarju bila slika kasneje sv. Ant. iz 1.1795, ki je še ohranjena pri nekem kmetu.

Večje predelave v 11.1794-98. Cerkev na novo ometana, popravljena streha, postavljenav bližini kapele sv. Ant. nova prižnica in prenovljen vel.oltar. Vanj Layerjeva slika mučeništva sv. Vida. Tedaj tudi povečali stolp in mu dali baročno kapo. V zahodni steni odprli novo okno. Če prvotna stavba šeni imela stolpa, ga je dobila vsaj v 17.stol. člene že v gotiki. Prizidan je bil na sev. strani prez, tako da je s spodnjim delom služil tudi za zakristijo.

Prvotno imela cerkev klopi le v prezg., ob zadnjih prezidavah so jih namestili tudi v ladji. Obenem so utrdili tudi zid okoli cerkve. Stroški za te

BREZZE na Gorenjskem, romarska cerkev M.b.

predelave so značali 996 gl 33 kr, toda izplačali so jih samo 284 gl 37 kr, vse drugo so Brezjani opravili menda zastoj.

Če pred koncem teh del postal mošenjski župnik Anton Ažbe. (1796). 1800 je nasproti kapele sv. Antona sezidal pod obno kapelico M. pomagaj. Sliko napravil L. Layer. Kasneje 1814, povrnitvi iz francoske ječe Layer poslikal s freskami obok kapelice - "Leopoldus Layer pinxit anno 1814 ex voto" napis bil na oboku. = Na oboku naslikal Kristusa na križu, h kateremu se obrača Marija, ki jo napis nad glavo imenuje "Pomoč keršenikov", iz ust pa ji k pi vzkljik "Christe eleison". V vznova se ozira kvišku množica verni ov in bolni ov, med katerimi je tudi məž v verigah, ki naj bi bil po ljudski razlagi Layer sam.

Na steni kapelice ki za oltarjem bil napis o zidavi: Haec capella aedificata est anno 1800 parochianti Urbano Aschbe". Pri zidavi sta župniku največ pomagala Simon Rozman z Brezij 16 in Lovrenc Pohar z Brezij 19.

Leta 1802 nova cerkv. lopa, v kateri je visela slika M. pomagaj s sv. Vidom in sv. Antonom Pušč., ki jo je naslikal Janez Goričnik iz Radovljice (prav tno bo vatej Goričnik!). Leta 1865 dobila cerkev 3 nove zvonove.

Cevc, 1956 - po zbranih podatkih

L. 1889 so začeli z zidanjem nove cerkve Škrbina. Za Cerkev l. 1889 str. 197

Zg. Danica, l. 1889, str. 197.

Slika M.B. v str. kapelici delo Layerja. Isti slikar je poslikal tudi obok kapelice. Med množico vernih je naslikal tudi sebe.

14 petip let preje pa je bila zidana kapelica kot pravi napis "Haec capella aedificata est anno 1800 parochizante Urbano Aschbe".

Zg. Danica, l. 1864, str. 122.

BREZJE na Gor. - romarska c.

4.

Novo monštranco je naredil pasar Kregar. Naredil bo tudi nov kelih.

Zg.Danica, 1.1893, str.104.

Nova kupola nad votivno kapelo, naredil jo je klepar Anton Belec iz St. Vida.
Vrata(glavna) iz hrastovega lesa je naredil Vurnik iz Radovljice.
Isti mojster bo tudi položil tlak v ladji.

Zg.Danica, 1.1896, str. 353.

"Društvo za kršč. um." je na seji 6. julija 1899 skleniko, naj skaxat slike
obeh str. oltarjev: Anton pušč. in Anton Pad. naredil Ivan "rohar".

Zg.Danica, 1.1899, str. 230.

V članiku "Das Leben und Wirken des Architekten Robert Mikovics",

Kirchenschmuck, 1894, XXV. Jahrgang Nr. 4. S. 49, se omenja romarska cerkev
v Brezjah kot "selbstständige Kirchenbauten".

"Za novo cerkev na Brezjah blagoslovili so danes milostni knezoškof temeljni
kamen."

Naši dopisi. Iz Ljubljane. - NOVICE, 9. oktober 1889. L. XLVII,
list 41, str. 320.